

Farmíto pomáhá udržet naše pole živá

**Marián Takáč:
Ze sportáka farmářem**

Farmíto u Vás v kraji

Co určuje cenu půdy

Příběhy krajiny

Farmíto pomáhá udržet naše pole živá

Přemnožení hraboše polního, úbytek polního ptactva a mizení opylovačů. Sucho. Eroze. Zdá se, že česká pole stíhá jedna katastrofa za druhou. Všechny mají společného jmenovatele - úbytek druhové rozmanitosti a pestrosti v krajině. Ochránci přírody ze skupiny JARO, ve spolupráci s Farmítem, chtějí pomoci přírodě vrátit ztracenou rovnováhu.

Základem zdravé krajiny a půdy je druhová pestrost a rozmanitost. Vlivem lidské činnosti a častými zásahy člověka do krajiny ubývají v přírodě místa, kde by si zvěř a další živočišné mohli své příbytky přirozeně stavět.

To ovlivňuje nás všechny. Narušení přirozené rovnováhy má přímý vliv na úbytek a znehodnocování zemědělské půdy. Na přemnožování jednotlivých druhů a vymírání jiných.

Jak se to stalo?

Během scelování půdy z našich polí vymizely nejrůznější remízky a aleje, které skýtaly přirozené útočiště pestré škále živočišných druhů včetně drobného ptactva, ježků, ale i dravců, jako je výr či poštolka. Chemické hnojení a nadměrné a plošné užívání pesticidů hubí v přírodě nejen škůdce, na které je postřik zaměřený, ale bohužel likviduje samotnou půdu i krajinu kolem. Rostliny a živočišné pak nemohou růst a žít ve svém přirozeném prostředí a musí jít jinam.

Podle Davida Čípa, předsedy ochránářské skupiny JARO je ale otázkou kam?

„Lidská činnost je patrná všude, krajina se velmi změnila. Člověk je součástí přírody, žije v ní a zasahuje do ní - dnes do ní bohužel zasahuje tak, že ji ničí.“

Jak z toho ven?

Společnost Farmíto zahájila spolupráci s ochránářskou skupinou JARO a podpořila vybudování příbytků, které pomohou ohroženým druhům s přežitím ve volné přírodě. Naším společným cílem je navrátit do krajiny narušenou rovnováhu a zprostředkovat podporu majitelům půdy, kteří tím trpí. Podle Davida Čípa dnes trápí zvířata tři hlavní problémy: vlivem lidské činnosti nemají životní prostor, nemají dostatek vody a potravy a chybí jim místo pro úkryt. Členové skupiny se tedy rozhodli ve své

práci zaměřit na budování a obnovu úkrytů pro zvířata.

Komu jsme pomohli?

Ve Farmíto jsme se zaměřili na pomoc zvěři, která může přímo ovlivnit stav zemědělské půdy a pomoci zemědělcům. S přemnoženým hrabošem a dalšími škůdci se nemusí bojovat chemickým zbrojením - společně se skupinou JARO by Farmíto rádo ukázalo přirozenější směr. Pokud budou mít škůdci v krajině přirozené nepřátele, a ti budou mít svůj prostor k životu, s velkou většinou toho, co

lidé řeší uměle a složitě, si krajina poradí sama.

Rozhodli jsme se podpořit vybudování příbytků a budek pro poštolky, ty pomohou bojovat proti hrabošům. Pro ježky, kteří dokážou vyhubit i velké kolonie plzáků a slímáků. Pro netopýry, sýkorky, šoupálka a další drobné ptáky, kteří vyžírají larvy a další hmyzí škůdce ze stromů i dalších rostlin. Celý text najdete na našich stránkách farmito.cz

Text vznikl ve spolupráci s ochránářskou skupinou JARO.

Kdo je skupina Jaro?

Skupina JARO sdružuje 11 ochránářských organizací. Mimo ČR operuje na Slovensku, v Polsku, v Německu i Rakousku. Má více než 30 let zkušeností, spolupracuje s předními vědci, odborníky ze záchranné stanice i terénními pracovníky.

Jejím cílem je ochrana druhové rozmanitosti a pestrosti.

Více o pomoci: pomaham-priode.cz

Příběhy hospodářů

Marián Takáč: Ze sportáka farmářem

Marián Takáč je majitel dnes už legendárního bistra U Sumečka na Staňkově nedaleko Třeboně. Je proslulý vynikajícími jídly z ryb a borůvkovými knedlíky. Třeboň, to jsou podle něj hlavně rybníky, borůvky a komáři. V sezoně za zdejším jídlem jezdí tisíce návštěvníků z Čech i Rakouska.

Škola nebo grunt

Marián Takáč odmala žije na Staňkově. Dnes bydlí za rohem od statku, kde vyrostl - ten teď přestavuje. Snaží se zachovat jeho ducha a zároveň zrenovovat tak, aby se v něm mohlo žít po generace. **„Dělám věci pomalu a s rozmyslem - nejlépe bez chyb. Chyby jsou strašně drahý.“**

Jeho rodina na Staňkově žije po generace. Byli hospodáři, měli tu statek i pole. A tak je Marián s tou krajinou srostlý. Když jim v restituci v 90. letech začali vracet pozemky, musel se rozhodnout. Prarodiče si přáli, aby udělal vše pro udržení gruntu. Po těžkém několikaletém rozhodování opustil školství, kde

podle svých slov s láskou působil 15 let a 40 dní, a pustil se do podnikání s nadějí, že získá prostředky na rekonstrukce budov a chod hospo-dářství. Dnes jak říká s nadsázkou, je ve fázi, kdy si hraje s přírodou.

„Skončil jsem ve škole, abych udržel grunt - musel jsem to učení obětovat. Kdybych neskončil, asi bych nedokázal očekávání rodiny naplnit a musel prodat.“

Marián studoval na SPGŠ a pracoval ve škole. O každých prázdninách, každém ředitelském volnu, o víkendech jezdil pracovat na pozemky, které jim vrátili v restituci. Byly ve strašném stavu. Dostal chuť dělat to jinak, než viděl kolem sebe. Všude byly zanesené skládky. Haldy odpadků. Byla to

deziluze za deziluzí. Věděl, že jestli to vše chce dát dohromady, jen prázdniny na to stačit nebudou. Buď škola, nebo dědictví. A tak se vzdal učení, které do té doby bylo jeho celý život. A začal se učit sám, jak být hospodářem.

Bistro je otevřené přes letní sezonu, od dubna do října. Většinu toho, co vydělají přes sezonu v bistro a tábořišti u rybníku Hejtman, je stojí obhospodařování a obnova zemědělských pozemků.

„To, co vyděláme U Sumečka, prohospodaříme v obnově mokřadů a správě pozemků. Něco jenom mít nestačí, musí se do toho investovat spousta času - a prostředků. Ale za to, že tady rostou ostropestřce, že tu je železitej pramen a potkám tu rybáka, kterej tu nebyl desítky let, mi to stojí.“

Má les, sad, louku, políčko, tábořiště a hlavně spousta mokřadů, které obnovuje a snaží se do nich vrátit původní vegetaci a prostor pro návrat živočichů, kteří tu kdysi žili, ale zásah člověka do krajiny jim zničil přirozené prostředí. A zdá se, že se mu to daří. Je to ale neustálá práce. Studenti z různých koutů republiky, kteří přijíždějí na sezonu na brigády pomáhat v bistro, se s chutí zapojují i při revitalizaci pozemků. Kopou strouhy, kypří půdu a stavějí útluny. V létě se tak Marián aspoň na chvíli znovu cítí být pedagogem.

„Když už někde žiju, mám pocit, že bych měl do té krajiny kolem sebe investovat, vrátit jí to, co si беру. Dává nám sílu, dokážeme se zklidnit...“

Marián dneska vlastní 20 hektarů zemědělské půdy. Část zdědil, část dokoupil. Pozemky se snaží obnovovat a dávat jim nový smysl. 40 - 50 let byla na místě pozemků, které dnes vlastní a obhospodařuje - skládka. Tam všichni léta vozili bordel. **„Dodnes tam nacházíme v půdě poklady - zbytky sutě, stavebních materiálů, nebo i stará kamna, ale hlavně nebezpečný zemědělský odpad.“**

Voda je všechno

Marián vyrůstal na vodě, v krajině jižních Čech protkané rybníky, na hrázi. V mládí měl přezdívku Staňkovská vydra. Zdá se, že vodu vycítí všude.

„Tady je neúrodná, písčitá půda. Je tu sucho. Za minulého režimu, ještě než se z toho staly skládky tu hospodařilo státní družstvo - do půdy tady se muselo vrazit víc peněz za hnojivo, než kolik se vrátilo na úrodě.“

Na části pozemků, kde jsou dnes remízky, borovicový les a mokřady, byla louka, podle Mariánových slov step. Žlutá povadlá tráva, kde nežije nic, jen myši. Zásadní bylo najít vodu, voda je podle Mariána život.

„Abych našel funkci těch pozemků, chtělo to se na tu půdu podívat z nadhledu.“

Vylétli s dronem - objevili původní, dnes nefunkční melioraci, která jen odváděla vodu z už tak vysušené krajiny. Tu rozebrali a zaslepili. Najednou byla v krajině voda - bylo potřeba ji efektivně využít. Vznikla soustava čtyř jezírek - nádrže s přepady, kaskáda, které slouží jako zásobárna vody v krajině.

Krajina je jako houba. Začala pít. Natáhla do sebe vlhkost. To, co se léta bezesmyslu vypouštělo do sousedních rybníků, nasála zem. A tak v místech původního suchopáru Marián s rodinou vysázeli stromy.

Po deseti letech práce, se do zdánlivě mrtvé, inertní půdy začal vracet život. Ze stromů zasazených na pískovém podloží vznikl borový hájek, kde rostou stovky ryzců.

Díky vodě a vybudovaným tůňm je louka plná života. V létě celá rozkvetne, je tam spousta hmyzu, vrací se druhy, které tam roky nežily. Vydry, dudci, luňáci, poštolky, čejky.

Před pár lety se Marián s rodinou vrhl na další etapu. Zasázeli ovocné stromy. 200, 300 ovocných stromků, založili sad. Ty teď poprvé dávají plody.

„Jablka nemusí být všechny čisté - můžou být malý, flekatý, strupatý - ale jsou naše. To je můj výdělek z půdy. Není to o ziscích, je to o pocitu - pro peníze to dělat nemůžu.“

Marián Takáč kromě obnovy svých pozemků pomohl založit „Spolek na ochranu vod rybníků Staňkovský a Hejtman“, které v posledních letech vlivem nedůsledného čištění odpadních vod trpí na přemnožení sinic a ubývá z nich život. Marián spolupracuje také s CHKO, zkoumají osidlování tůň a potoků vracejícími se živočišnými druhy.

„V potocích na pozemcích děláme rybí stezky a přepady. Vrátili se sem čolci a raci, což je známka čisté vody a toho, že tu mají dobré podmínky.“ Mají tu rybník „důchodák“ pro kapry a další ryby na dožití, kde se nerybaří. Svoji ohradu tu má rodina jaků, kteří by jinak přišli na jatka na maso. A třeba se jim tu zalíbí a časem osídlí i další kouty Třeboňska.

„Hospodařit, to jsou mozoly, krev a pot - a hodně štípanců od komárů.“

Farmíto u Vás v kraji

„Půda nemá být břemeno. Tady všude se na pozemcích, které jsme nakoupili, dál hospodaří.“

98%

„pozemků, které jsme nakoupili, obhospodařuje dál původní zemědělec. Na zbytku hospodaří noví farmáři.“

Měli byste vědět

Co všechno určuje cenu zemědělské půdy

Zdálo by se, že stanovit cenu zemědělské půdy je snadné. Je přeci zakotvena zákonem a dá se tedy určit jen tak od stolu. Nic ale není dál od pravdy. Příloha č. 4 k vyhlášce č. 441/2013 Sb udává bonitu půdy a podle ní základní cenu, tu papírovou. Tržní cena je mnohem vyšší a ovlivňuje ji spousta faktorů. Jaké jsou ty nejčastější?

1/ Jste jediný majitel

Čím větší vlastníte podíl prodávané půdy, tím lépe. Se snižujícím podílem její cena klesá.

2/ Není metr jako metr

Nejvýše naceňovány jsou zemědělské pozemky vhodné k hospodaření, zapsané ve veřejném registru půdy. Těmi jsou orná půda a TTP (trvalý travní porost). Za TTP bývá přitom cena o cca 20-30% nižší než za ornou půdu.

3/ O jakou lokalitu se jedná

Každá lokalita je sama o sobě jinak lukrativní. Zpravidla platí, že čím blíže je k metropolím, tím více její cena narůstá.

4/ Jaké je přístupnost pozemku

Je pozemek dobře přístupný, vede k němu přístupová cesta? Pak se k němu hospodář snáz dostane a cena pozemku stoupá. Pozemky, které se nacházejí uprostřed lánu, budou mít nižší cenu.

5/ Jaká je kvalita půdy

Až polovina orné půdy je dnes sužována půdní erozí, za tu mohou nejen přívalové deště ale i nezodpovědné hospodaření. Pokud je půda postižena erozí, její cenu to negativně ovlivňuje.

6/ Ucelenost pozemků

Jak jsou od sebe pozemky, které vlastníte vzdálené? Čím blíže k sobě, tím lépe. Nejvýhodněji jsou naceňovány pozemky nacházející se na jednom katastrálním území.

7/ Co všechno ještě může cenu zemědělské půdy ovlivnit

Cenu ovlivní ještě další specifika pozemků - ty ale nemá každý pozemek. Jaká je sklonitost pozemku? Je pozemek rovinatý nebo svažité? Není pozemek dlouhodobě podmáčený? Neleží v záplavové oblasti?

Citát

„Jednat ve shodě s přírodou je rozumnému tvorovi totéž jako jednat ve shodě s rozumem.“

Marcus Aurelius

Soutěž

Víte, kolik hektarů je na snímku?

Pošlete nám svoji odpověď na soutez@farmito.cz. Deseti nejpřesnějším tipům zašleme speciálně vyvinutý pytel na ekologické uskladňování brambor Zembag.

